

(ולקוי"י שבת ח"א סי' רכא ס"ו).

להעיר ולעזור לענין הדלקת נרות: ראוי מאוד לכבות החשמל בחדר שמדליקים, קודם הדלקת הנרות בשמן או בנרות שעווה ולחזור ולהדליק אחר הדלקת נרות שבת ולכוון בעת הברכה לפטור גם את אור החשמל (חזו"ע שבת לגר"ע יוסף ח"א עמ' רטו, ולקוי"י שבת כקא ח"ב מהדו' תשע"ג עמ' מה ולדא כילקוי"י שבת ח"א עמ' קמ, מנוחת אהבה לגר"מ לוי ח"א פ"ד סי' עין שו"ת אור לציון ח"ב עמ' קעג).

מ"מ אלו שאינם מקפידים לעשות כן יש להם על מה שיסמכו ואין בזה חשש ברכה לבטלה (ולקוי"י ס' וימים נוראים תענ-תענה, מנוחת אהבה ס', אור ההלכה לגר"ד כהן עמ' תקדל, שו"ת הדש"ל לגר"י יוסף ח"א עמ' קלז).

הערה: אשה שחוששת שהשבת לא תהיה אורא אחר הדלקת הנרות עדיף שלא תעשה הלכה זו.

ג. מתג החשמל בשבת - התנאי: "אני מותנה שיכוונתי להשתמש במתג הוושמל בשבת".

הטעם לתנאי: מתג החשמל בשבת הינו מוקצה בשבת ולכן אם רוצה להזיז את מתג החשמל כגון: **ששעון שבת כיבה את החשמל בשבת וכעת שהחשמל מכונה ברצונו להעביר את המתג למצב כבוי כדי שהאור לא ידלק כששעון שבת יחדש את הזרם,** צריך להתנות מערב שבת שבכוונתו להשתמש במתג החשמל [לצורך כיבוי אבל הדלקת המתג אסורה אפילו עם תנאי] וכך המתג לא יהיה מוקצה ואפשר להתנות תנאי זה גם פעם בשנה [לכל השנה] (ולקוי"י שבת ח"ד עמ' תלה).

ד. "שעון שבת" בשבת - התנאי: "אני מותנה שיכוונתי להשתמש בזיזי שעון שבת בשבת".

הטעם לתנאי: "שעון שבת" הינו מוקצה בשבת ולכן אם רוצה להזיז את שעון שבת בשבת [כגון: לאחר כיבוי אבל להקדים מותר רק לצורך חולה, וכן כגון: לאחר הדלקה אבל להקדים מותר רק לצורך מצוה] (הליטות עולם ח"ד עמ' עב, שו"ת יצי"א ח"ג סי' ח), צריך להתנות מערב שבת שהזיזים בשעון שבת לא מוקצה (ס').

ה. פמוטים של שבת - התנאי: "אני מותנה שיכוונתי לטלטל את הפמוטים לאחר שיכבו הנרות שידלקו בהם בכליל שבת". (שו"ת א"ח סי' רעט ס"ד, חזו"ע לגר"ע יוסף שבת ח"ו עמ' קמז, ולקוי"י שבת ס').

הטעם לתנאי: פמוטים שדלקו בהם נרות בליל שבת הם מוקצים וע"י התנאי הם לא מוקצים. והאשכנזים נוהגים להחמיר שלא לטלטלם אפילו ע"י תנאי (חזו"ע ס').

ו. תפילין רש"י ור"ת (לאותם שמניחים את שניהם)

התנאי: "אני מותנה שאותם תפילין שהם כהלכה אני יוצא בהם ידי זובת תפילין והישאר הם סתם רצועות". **הטעם לתנאי:** יש מחלוקת בין רש"י וסיעתו לבין ר"ת וסיעתו לגבי סדר הפרשיות שבתפילין, השולחן ערוך פסק שמנהג העולם להניח תפילין בשיטת רש"י, מ"מ ירא שמים יצידי חובת שניהם ויניח תפילין של רש"י ושל ר"ת (שו"ע סי' לו ס"א), ולכן אלו שמניחים שני זוגות תפילין, בין אלו שמניחים אותם ביחד (שו"ע ס') בין אלו שמניחים אותם בזה אחר זה (באו"ח ס' ז"ה ו"יוון בזהבסס), ולקוי"י אלו"ת ותפילין אור"ח סי' לו עמ' תקפו הליטות עולם לגר"ע יוסף ח"א עמ' רל-כו) צריכים לעשות תנאי הנ"ל (שו"ע ס') ואפשר לעשות את בתנאי פעם אחת (אור לציון לגר"ב אבא שאול ח"ב פ"ג ס"ח וכן משמע בשו"ת יצי"א לגר"ע יוסף ח"ט סי' קח עמ' רלג ס"ג כה בהערתו על אור לציון הנ"ל לא העיר דבר על כך) בשנה (ד.ע.). ויש מוסיפים עוד תנאי שאם שניהם אמת הרי הוא מתכוון לצאת בשניהם ידי חובת תפילין (למקובלים) (ולקוי"י ס' עמ' תקפל, אור לציון ס').

ז. ברכה ראשונה על מאכלים

התנאי: "אני מותנה כשאני מברך "בורא פרי העץ", "בורא פרי אדמה", "מוזנות" או "שהכל" אני מתכוון לפטור את כל אותו המין [עץ\אדמה\מוזנות\שהכל] שנמצא בבית גם הוושוב וגם הוושוב". **הטעם לתנאי:** בדרך כלל כשאדם מברך על הפרי שלפניו "בורא פרי העץ" ורוצה לאכול עוד משאר הפירות שבבית, הוא אינו חוזר ומברך שוב מספק (שו"ע סי' לו ס"ה) והדין כן ב"האדמה" ו"שהכל" ו"מוזנות". [ומוסיף הרמ"א וטוב להיזהר לכתחילה שיהיה דעתו על כל הפירות שבבית (ס').] מ"מ אם הפרי אינו לפניו והביאו אח"כ והוא פרי חשוב (משבעת המינים) או חביב יותר, צריך לשוב ולברך שוב. ורק אם כיון בדעתו בפירוש כשיברך על הראשון לפטור את השני אינו חוזר לברך (הרמ"א סי' ריא ס"ה ומשנ"ב ס"ק לו, אור לציון פ"ד סי' טו, חזו"ע ברכות עמ' קפ) וכנ"ל ב"האדמה" ו"שהכל".

ולכן הרוצה לפטור את כל הנ"ל, גם את ה"חביב" וגם את ה"חשוב" ואת כל אשר בבית יעשה את התנאי הנ"ל פעם בחודש ואם קשה לו אז פעם בשנה. (הליטות מועד לרב אופיר מלכה עמ' קיז-קיא).

בס"ד

האיחוד

עלון לשבת קודש

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

כ"ו תשרי תשע"ט 1242 (שנה כד')

נושא השבוע: לימוד תורה

החפסרה: "כה אמר" (ישעיה מב)

פרשת בראשית - שבת מברכי

ר"ח חשוון יחול א"י"ה בימים שלישי ורביעי מולדו בליל רביעי בשעה 22:01 ו-11 חלקים

"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" (א, א)

"בראשית ברא אלוקים" סופי תיבות אמת, לומר שבראשית ובתחילת התורה נרמז חותמו של הקב"ה שהוא אמת. כי התורה היא תורת אמת וגם בריאת העולם יסודה באמת והיא אחד מן העמודים שעליו העולם עומד. ולמה נרמזה בסופי תיבות דווקא? לומר לנו כי בסופו של דבר תמיד תתגלה האמת גם אם השקר יכבד סוף האמת לנצח ועל זה נאמר (משלי יב, יט) "שפת אמת תיכון לעד". (מעין השבוע)

ברכת התורה ללומדיה

מעשה שהיה

אבי הוא אברך מתמיד וחריף מוח ושמו אבנר שטרנשוס, בביתנו שוררת אווירת "כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר", אבי תמיד אומר כי אנתנו עשירים בתורה ולא חסר לנו דבר, ובאמת מצד אחד מעולם לא נמנענו מלנסוע לטיול שנתי או מלהשתתף בפעילות אחרת מטעם בית הספר מפני חוסר כסף, מצד שני מה שלא חייבים לקנות לא קונים. משלוחי בגדים ונעלים היו מתקבלים בביתנו דרך קבע, שלם נקי, לא בלוי, לא קרוע כמו חדש! אבי היה אומר לנו מפעם לפעם "אימא שלכם היא אשת חיל אמיתית, יש לה כשרון נדיר לעשות משום כלום ומשום דבר ארוחות טעימות ומעוררות תאבון. על המקרר שלנו תלוי שלט "אצלנו בבית לא מתלוננים, רק שמחים ומודים למלך מלכי המלכים על מה שיש" ובאמת הבית שלנו מלא שמחה ועליזות, שירים ומנגינות. "כיף להיות אצלכם" אמר לי חברי הטוב אליעזר "תמיד שמח ורגוע, תמיד יש עוגיות טעימות ואף אחד לא נלחץ מקצת בלגן...". לילה אחד התעוררתי וחשתי צמא, הלכתי לכיוון המטבח, האור דלק שמעתי את הורי משוחחים: "את מכירה את חידושי התורה שלי, ראש הכולל אמר שהם יוצאים מגדר הרגיל... ואת יודעת, יש לי חלום להוציאם כספר, חברי בכולל המליצו בפני לזכות את הרבים, מה את אומרת?", "ו...כסף מאיפה? הרי להוציא ספר זו הוצאה לא קטנה" נבלע קולה של אימא במים הזורמים, אך לפתע היא אמרה בנחישות "אבא, התורה שלך ראויה להתפרסם וכסף לא יעצור בעד חידושך המיוחדים, גש לגמ"ח כספים, תלוה ממנו כמה שצריך ותוציא את הספר לאור, הספר יימכר יפה ונוכל להחזיר את החוב ועוד להישאר בעז'ה ברווח, 20 שנות לימוד של התורה שלך בהחלט ראויות להיכתב בספר". "וזה יעלה לפחות עשרים אלף שקל" לחש אבא, "אני בטוחה שתהיה לנו סיעתא דשמיא", ולפתע היא כמעט נתקלה בי "מוטי, התעוררת? בא תשתה ותחזור לישון". יום חמישי קיצי בשעה 5:00 אחר הצהרים עת התארגנתי לקראת יציאה ללימוד המשותף עם חברי אליעזר, אבא נכנס הביתה ופניו מאירות "אימא, התקדמנו, הכסף בכיס וכבר מחר אני מעביר את מחברת החידושים שלי לקלדנית, ותוך זמן קצר אני מאמין שנוכל להוציא את הספר הראשון לאור". עדכן, "אני שמחה מאוד, מוטי, תקשיב רגע, האחים הקטנים משחקים בגן הציבורי, אבא ואני יוצאים עכשיו לביקור חולים, תתארגנו יפה עם ארוחת ערב...". ביקשה אימא, "אין בעיה, אל תדאגי אימא, אחזור גם אני בעוד שעה והכול יהיה בסדר". אבא סגר את הגמרא והכניס את המעטפה לאחד הספרים

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 8:57-8:58

כניסת שבת: 6:01 יציאת שבת: 6:51 יציאת ש"ס ר"ת: 7:32

משרדי "האיחוד" טל: 08-8644452 דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

שבארון וחבש את מגבעתו, אימא הצמידה פתק על הדלת "ילדים יקרים, המפתח בארון החשמל יצאנו מהבית". כעבור שעה עליתי במדרגות מרוצה, הרגשתי מוכן לקראת המבחן של מחזר. את פני קיבלו רעש, המולה, מהפכה של ממש ו... שושי אחותי הגדולה משוחזחת בטלפון בהיסטריה. "אימא, כל הבגדים בחוץ, הספרים פזורים, הארונות שפוכים... פרצו לנו לבית". "המעטפה" צעקתי מבוהל, ניסיתי לחפש היטב שאני מרים ומנשק את ספרי הקודש שהתגלגלו בביוזין של הרצפה. כעבור חצי שעה הגיעו הורי ועמדו משתהים לנוכח הבלגן, אימא ניגשה לחדר הישנה והבחינה בקופסת התכשיטים המתגלגלת ריקה על הרצפה "הלכו התכשיטים" אמרה בעצב, אבא ניצב חיוור מול הספרייה "הלכה המעטפה" לחש בסיומו של חיפוש בספרים, לפתע אמר אבא בקול רם: "זה הומן לרקוד! זה הומן לשמוח! אימא הוציאה בבקשה את העוגה, שושי הכיני לילדים שקיות ממתקים, מוטי הפעל את הטייפ, עכשיו נחגוג מסיבה משפחתית" כולנו הבטנו בו בתדהמה. "אימא יקרה, ילדים אהובים, לימדונו רבותינו: כשם שמברכים על טובה כך מברכים על הרעה", וכולנו פצחנו בשירה וריקודים "אשרנו, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו..." כאש בשדה קוצים נפוצה השמועה בשכונה על פשר השמחה והיו שאמרו: "הבן אדם איבד את תכשיטי אשתו וכספי הלוואה והוא עוד רוקד ושר..." כשיספר זאת ר' נפתלי השכן שלנו בשיעור שהוא מוסר לבעלי בתים בישוב קטן הם לא האמינו "אין בן אדם בעולם ששוודדים את כספו ותכשיטי אשתו והוא עושה מסיבה...", "אם זה נכון אני מוכן לשלם את שווי התכשיטים אמר אחד, והשני אמר: "ואני אתרם לו את 20,000 ₪ שנגנבו". הוא צלצל והם שמעו ברמקול את השיחה כשעניניהם נפערות בתדהמה "ר' אבנר מה נשמע? ב"ה נפתלי היום בערב אנו עורכים עוד מסיבה..." בערב דפק ר' נפתלי "בא תטעם מהכיבוד, תצטרף לרוקדים..." ביקש אבי, "תשמע, אבנר, יש לי הפתעה בשבילך" ושלף מעטפה דשנה. אבא היה המום, "הקב"ה שלח לנו את הכסף בחזרה?" לאחר המסיבה הוא מיהר לגמ'ח והחזיר את הכסף. הוא ניגש לחנות התכשיטים וקנה מספר תכשיטים. כשהגיע הביתה ניגש לאימא והניח בפניה את קופסת התכשיטים ואמר "יש לי הפתעה בשבילך" את קריאת ההפתעה של אימא היה קשה שלא לשמוע "תודה, בעלי, באמת לא היית צריך..." שב ללמוד קצת כי מרוב כיבוד וריקודים כמעט שכחת את העיקר, אבא ניגש לארון הספרים ושלף את אחד מכרכי הרשב"א הוא החל לדפדף בו והנה בסוף הספר גילה את מעטפה, "המעטפה של הכסף מהגמ'ח לא נגנבה, היא כאן!!" אמר נרגש. ללמדנו כי ממסירות נפש ללימוד תורה לא מפסידים.

(מול העינים שלי)

הלכות לימוד תורה

פינת ההלכה

- א. כל איש ישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל ייסורים, בין בחור בין זקן מאוד שתשש כוחו. אפילו עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים ואפילו בעל אישה ובנים (ש"ע יור"ד סי' רטו ס"א).
- ב. כל מי שאינו יכול ללמוד מפני שאינו יודע כלל ללמוד או מפני הטרדות שיש לו, יתרום בעין יפה למוסדות וישיבות של תורה בלבד (ש"ע יור"ד סי' רטו ס"א) ויחשב לו כאילו למד בעצמו (הגמ"א ס"א) מ"מ לא יתבטל לגמרי מלימוד תורה אלא יקבע זמן ללמוד כדי שידע לקיים את המצוות וימנע מעבירות (הליכות עולם ח"ח עמ' קמ).
- ג. נשים חייבות ללמוד את הדינים ששייכים להן, כגון: הלכות שבת, טהרת המשפחה, ברכות וכו' ונשים המגדלות בניהם לתורה ועוזרות לבעליהם שיעסקו בתורה, הרי הן חולקות עימם את השכר לעולם הבא (ש"ע ס"א סי' נ' נהנמ"א).
- ד. זמן לימוד תורה הוא ביום ובלילה שנאמר "והגית בו יומם ולילה" (ש"ע ס"א) והרוצה לזכות לכתרה של תורה יזהר בכל לילותיו (ערביו) ולא יאבד אפילו אחד מהם בשינה, באכילה ושתיה ושיחה וכיוצ"ב אלא בדברי חכמה ותלמוד תורה (ש"ע ס"א סי' כ"ג).
- ה. יקבע עת ללימוד תורה, וצריך שאותו זמן יהיה קבוע ולא יבטלנו אף אם סבור שירוויח הרבה (ש"ע או"ח סי' קנ"ה ס"א), ואם צריך לעשות דבר נחוץ מאוד ילמד קודם לכל הפחות פסוק אחד או הלכה אחת ויעשה מה שנחוץ לו ואח"כ ישלים לימודו (משנ"ב ס"ק ד).
- ו. נכון שיקבעו שיעור תורה בבית"כ בין מנחה לערבית לחבר את היום ללילה (הלכה כדוכה ס"ד).
- ז. מצות עשה על כל אדם מיישראל ללמוד תורה הלכה למעשה, כדי שידע לקיים את המצוות כהלכתן ולשמור עצמו מכל איסורי התורה, ולכן אדם שזמן לימוד תורתו מצומצם יעדיף שיעור הלכה מאשר שיעור גמרא (הליכות עולם ח"ח עמ' קל"ב, קל"ז).
- ח. כשהוא לומד וצריך לצאת לחוץ אל יניח את הספר פתוח כי ע"י זה משכח תלמודו (ש"ע יור"ד סי' רעו).

- ט. ישתדל ללמוד לפחות שתי הלכות בכל יום כדי שיהיה בכלל מה שאמרו: "כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא" (נכחי יוסף אור"ח סי' קנ"ה ס"ק ג) ומה טוב לזכות את הציבור בשתי הלכות בכל יום לפני סיום התפילה (ס' עזרת הקס עמ' 177).
- י. מי שיש לו שיעור קבוע ללמוד מספר דפים בכל יום ומאונס התבטל יום או יומיים מהלימוד, בלילה שאחריו צריך להשלים את הלימוד שהחסיר לפני לימודו הנוכחי כדי שלא יתרשל ויבוא לעבור על נדרו (ללמוד בכל יום) (פתחי תשובה ס"ק א).
- יא. כל הלומד בבית הכנסת או בבית המדרש לא במהרה שוכח, וכל היגע בתלמודו בצינעא מחכים, וכל המשמיע קולו בשעת תלמודו, תלמודו מתקיים בידו אבל הקורא בלחש וכו' ש בהרהור שוכח (ש"ע סעי' כ"ג) מ"מ הלומד תורה ע"י הרהור או בכתובת דברי תורה מקיים מצוות "והגית בו יומם ולילה". והמעין בהרהור בדברי תורה בעומק העיון נחשב ג"כ לעמל התורה ואין הכרח שייתן קולו בעז (נ"א ח"ד אור"ח סי' ח' אות ז-יח).
- יב. מצינו בחז"ל כי אינו דומה מרובים העושים מצוה למועטים העושים מצוה ולכן חבורה של אנשים הלומדים תורה, גדולה מעלתם לאין ערוך מיחיד הלומד תורה, ולכן עדיף ללמוד בשיעור בבית"כ מללמוד בבית לבד (תורת כהנים בחוקים).
- יג. כדאי ועדיף ללמוד בבית הכנסת ובשיעור מאשר בבית ששם יש טרדות והפרעות, אם זה מצד עזרה שצריך להגיש בבית ואם זה הילדים שיחיו מפריעים ללימוד, ועל זה אמר אורח חיים הקדוש "אם בחוקותי תלכו" – תלכו מהבית (ד. ע).
- יד. הלומדים שיעור בבית הכנסת והביאו להם כיבוד, לא יברך כל אחד בקול רם ויבטל את הלומדים ע"י עניית אמן אלא יברך כל אחד לעצמו בשקט (עין כס"ח סי' רח"ל ס"ק ע).
- טו. אין למתפלל ללמוד תורה בזמן חזרת הש"צ של 18 ובקדיש, ואפילו בהרהור או בעיון בעלמא אסור (הליכות עולם ח"א עמ' קל"א-קל"ב, הלכה כדוכה סי' קכ"ד). והעושה כן לא די שלא יקבל שכר אלא יקבל עונש, ותורה כזו לא תצליח (אורחות יושב עמ' קד ס"ח לר"ר קניינסקי).
- טז. כל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני וכל המקיים תורה מעוני סופו לקיימה מעושר (ש"ע סעי' כ"ז) לתשומת לב כל אלה שמרוב טרדות הפרנסה לא לומדים. יש כאן אזהרה שכל המבטל תורה בגלל פרנסה סופו שגם פרנסה לא תהיה לו.
- יז. אין שום תרופה לשבירת היצר הרע מלבד לימוד תורה ואם עוסקים בתורה אין נמסרים בידו (גמ' קיבוץ ז, וכן התורה מגינה גם מן היסורים (גמ' סוטה כ"א). ומצליחה עסקיו של הלומד (גמ' ע"ז יט).

להעיר ולעזור: להלן העניינים שמועיל בהם לעשות "תנאי" פעם אחת לכל השנה

כולה, ולכן אנו מביאים לאומרים בתחילת השנה כש"תנאי" זה תופס לכל השנה כולה (תנאים שקשורים לענייני שבת יש לעשותם ביום חול ולא בשבת).

א. תרומות ומעשרות בשבת – (אמירת נוסח תרומות ומעשרות בלשון עתיד)

התנאי: "אזוד מומאה שאני עתיד להפריש יהיה טב, והיותר מאזוד מומאה שאני עתיד להפריש יהיה תרומה גדולה בצד צפוני על הכל. אותו אזוד מומאה שאמירתי שישאר טב, עם שאר הכמות הראויה בצד צפוני של הפירות יהיה מעשר ראשון."

אותו אזוד מומאה שיהנתני שיהיה מעשר ראשון יהיה תרומה מעשר על הכל. ומעשר שני יהיה בדרומם של הפירות, ויהא מוזולל הוא וזומשו על פרוטה ורבע במטבע שיזדרתיו לזיזולל מעשר שני, ואם צריך מעשר עני יהיה מעשר עני בדרומם של הפירות"

הטעם לתנאי: מאחר ואסור להפריש תרומות ומעשרות בפירות וירקות בשבת ויום טוב, מ"מ תיקנו חז"ל שאם יאמר נוסח ההפרשה לפני שבת ויו"ט בלשון תנאי [לשוננו הובא] (ש"ע או"ח סי' קל"ט ס"ד, משנ"ב ס"ק כה) ללא ברכה) אזי יוכל להפריש בשבת ויו"ט כרגיל אחרי אמירת הנוסח [בטבל עם ברכות] [קלחת הקלס פ"ז ס' א] ומועיל לעשות תנאי פעם אחת לכל השנה (ס"א) ולכן אנו הבאנו את הנוסח ההפרשה בלשון תנאי, כדי שאם שכח אדם להפריש תרומות ומעשרות לפני שבת כלשהיא הוא יוכל על סמך הנוסח שאמר להפריש שבת ויו"ט כל זמן שהם בידו יכול לטלטלם ולהניחם במקום שירצה, אך לאחר שיניחם שוב אסור לטלטלם כדין מוקצה (ס"א) מחמת גופו (קלות הגזנת עמ' ק"א) [שאסור לטלטלו בכלל]

ב. קבלת שבת בהדלקת נרות בערב שבת לאשה- התנאי: "אני מתנה שאין רצוני לקבל שבת בהדלקת נרות אלא בכניסת שבת במושי".

הטעם לתנאי: אע"פ שמעיקר הדין הזמן שקובע לאשה ספרדייה את כניסת שבת הוא זמן כניסת שבת ולא הזמן שבו מדליקה את נרות שבת (כשמדליקה לפני הזמן) (ש"ע סי' רס"א סי' מ"מ מאחר ויש חולקים נכון שתתנה פעם אחת בשנה שאין רצונה לקבל שבת בהדלקת נרות אלא בזמן כניסת ממש